

Załącznik do uchwały nr 27/2023
Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Rzeszowie
z dnia 16 czerwca 2023 r.

**LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRIORYTETOWYCH
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
W RZESZOWIE
NA 2024 ROK**

Rzeszów, czerwiec 2023 r.

Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na 2024 r. została sporządzona na podstawie art. 400 h ust. 4 pkt 3) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 t.j. ze zm.), z uwzględnieniem hierarchii celów wynikających z *Polityki Ekologicznej Państwa 2030, Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024 oraz Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na lata 2021-2024*. W związku z tym, że działalność WFOŚiGW w Rzeszowie ukierunkowana jest w głównej mierze na wsparcie realizacji regionalnej polityki ekologicznej województwa podkarpackiego, istotnym wyznacznikiem przedsięwzięć priorytetowych są dokumenty o charakterze regionalnym, tj.:

- Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030,
- Program Strategiczny „Błękitny San”,
- Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2026 z perspektywą do 2032 roku,
- Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej” - z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,
- Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów - z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia i z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz z Planem Działań Krótkoterminowych,
- Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie ustalił, że w każdym priorytecie wyznaczającym merytoryczne ramy działania podejmowane będą czynności mające na celu:

1. Poprawę stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, wynikających z powszechnie obowiązujących norm prawnych.
2. Dążenie do pełnego wykorzystania dostępnych środków pochodzących z Unii Europejskiej, a także innych środków zagranicznych i krajowych, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, w tym środków NFOŚiGW przeznaczonych na realizację następujących Programów wspólnych NFOŚiGW i *wfośigw*:
 - Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych, Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych,
 - Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych, Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych,
 - Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie; Budownictwo Energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie,
 - Program Priorytetowy Czyste powietrze,
 - Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie,
 - Program Priorytetowy „Ciepłe Mieszkanie”
 - Program priorytetowy „Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej”
 - Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest,
 - Program priorytetowy Moja Woda,
 - Program Priorytetowy „Agroenergia” Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii”,
3. Wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, zapobieganie i ograniczanie emisji do środowiska poprzez wspieranie niskoemisyjnej gospodarki zmierzającej do gospodarki o obiegu zamkniętym, rozwój nowych technik i technologii służących m.in. racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi.
4. Propagowanie zasad zrównoważonego rozwoju oraz działań służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej.
5. Zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Fundusz będzie realizował działania na rzecz środowiska nie w sposób bezpośredni, lecz poprzez **wspieranie** działań innych podmiotów na rzecz osiągnięcia niżej wymienionych celów i określonych dla nich przedsięwzięć priorytetowych.

Priorytetowe ramy działania.

1. Poprawa jakości powietrza

- 1) Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i wzrost efektywności energetycznej budynków.
- 2) Zwiększanie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Główne przedsięwzięcia priorytetowe:

Pomoc będzie się koncentrować przede wszystkim w rejonach występowania przekroczeń dopuszczalnych wartości kryterialnych zanieczyszczeń w powietrzu oraz na terenach cennych przyrodniczo, turystycznie oraz na terenach uzdrowisk.

- Likwidacja tzw. „niskich” źródeł emisji pyłu PM10, pyłu PM2,5, benzo(a)pirenu oraz CO₂,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez:
 - modernizację kotłowni komunalnych,
 - wzrost efektywności energetycznej budynków.
- Zwiększanie udziału ciepła sieciowego w sektorze mieszkaniowym, a także wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii (zwłaszcza mikroinstalacji).

2. Transformacja energetyczna gospodarki

- 1) Niskoemisyjna gospodarka efektywnie korzystająca z odnawialnych źródeł energii.
- 2) Wykorzystanie odpadów na cele energetyczne.
- 3) Ekoinnowacje.

Główne przedsięwzięcia priorytetowe:

- Modernizacja sektora ciepłowniczego w kierunku efektywnych systemów ciepłowniczych realizowana poprzez:
 - modernizację ciepłowni,
 - wprowadzanie wysokosprawnej kogeneracji,
 - zastosowanie odnawialnych źródeł energii,
 - wykorzystanie odpadów na cele energetyczne.

- Racjonalizacja gospodarki energią, wdrażanie technologii i przedsięwzięć ograniczających zużycie energii i zasobów w przemyśle i gospodarce komunalnej oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.
- Systemowe rozwiązania niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu publicznego.

3. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

- 1) Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- 2) Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych.

Główne przedsięwzięcia priorytetowe:

Pomoc będzie się koncentrować przede wszystkim na realizację zadań w rejonach zbiorników zaporowych Solina – Myczkowce, Besko oraz w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, a także na terenach gmin objętych Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad lub Programem Strategicznym Błękitny San.

- Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków.
- Podniesienie bądź utrzymanie efektywności oczyszczania ścieków komunalnych.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie budowa zbiorczych systemów odprowadzania ścieków jest ekonomicznie nieuzasadniona.
- Ochrona przed deficytem wody poprzez zapewnienie dobrej jakości wody przeznaczonej do spożycia. Budowa i rozbudowa ujęć wodnych, stacji uzdatniania wody oraz budowa systemów wodociągowych, w szczególności realizowanych w ramach programów porządkowania gospodarki ściekowej.
- Usuwanie strat w sieciach wodociągowych, oszczędzanie wody w przemyśle i na cele konsumpcyjne.
- Minimalizacja ilości wytwarzanych ścieków przemysłowych i ich efektywne oczyszczanie.
- Oczyszczanie ścieków komunalnych z substancji farmaceutycznych, mikroplastyków, itp.

4. Adaptacja do zmian klimatu

- 1) zapobieganie, przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz usuwanie skutków klęsk żywiołowych,
- 2) zapobieganie, przeciwdziałanie oraz usuwanie skutków poważnych awarii.

Główne przedsięwzięcia priorytetowe:

- Zwiększenie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców województwa poprzez budowę, przebudowę i remonty obiektów hydrotechnicznych oraz obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej i naturalnej retencji.
- Monitoring środowiska oraz systemy ostrzegania przed gwałtownymi zagrożeniami naturalnymi.
- Zagospodarowanie wód opadowych i spowolnienie ich spływu.
- Doskonalenie systemu reagowania kryzysowego w zakresie ratownictwa w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych i poważnych awarii.

5. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym gospodarka o obiegu zamkniętym i ochrona powierzchni ziemi:

- 1) Gospodarka o obiegu zamkniętym.
- 2) Zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie.
- 3) Ochrona powierzchni ziemi, w tym gruntów rolnych i leśnych.

Główne przedsięwzięcia priorytetowe:

- Budowa lub modernizacja instalacji zagospodarowania odpadów oraz innych instalacji wynikających z planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.
- Budowa lub modernizacja instalacji przetwarzania odpadów na surowce użyteczne, łatwo zbywalne lub półprodukty.
- Tworzenie ogólnodostępnych dla mieszkańców punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Wdrażanie działań zawartych w Krajowym programie zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym zmian technologicznych zapobiegających powstawaniu odpadów lub zapewniających ich minimalizację w procesach produkcji oraz tworzenie nowych form działalności związanej z zapobieganiem powstawaniu odpadów – tzw. *centra przygotowania do ponownego użycia*.

- Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem odpadów biodegradowalnych, w tym osadów z oczyszczalni ścieków.
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych.
- Przywracanie wartości użytkowych lub przyrodniczych terenom zniszczonym przez działalność człowieka, w tym przywracanie produktywności gruntów rolnych i leśnych.

6. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów:

Utrzymanie najcenniejszych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków flory i fauny województwa podkarpackiego, zwłaszcza tych, dla których ochrony ustanowiono parki narodowe i/lub wyznaczono obszary Natura 2000.

Główne przedsięwzięcia priorytetowe:

- Czynna ochrona gatunków chronionej lub zagrożonej wyginięciem flory i fauny oraz ich siedlisk, w szczególności poprzez utrzymanie i odtworzenie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę.
- Tworzenie warunków do naturalnego rozwoju ichtiofauny i likwidacja barier utrudniających migrację.
- Rewaloryzacja szczególnie cennych zabytkowych założeń ogrodowych.
- Dokumentowanie zasobów przyrodniczych województwa podkarpackiego.

WFOŚiGW w Rzeszowie w przypadku posiadania wolnych środków może finansować inne przedsięwzięcia nie ujęte w Liście przedsięwzięć priorytetowych.